

Långfredagen

Guds Lamm

Långfredagens budskap lyder: Kristus har dött för oss. Han försoningsverk är fullbordat. Därför är detta en stor dag i kristenheten. Detta märks redan i benämningarna på olika språk. I de slaviska språken och också i ungerska och estniska används beteckningar som betyder "den stora fredagen" (t.ex. estniska *Suur reede*). Den engelska beteckningen *Good Friday*, "den goda fredagen", leder tankarna till försoningens dyrbara gåva. I de romanska språken talas det om "den heliga fredagen" (t.ex. franska *Vendredi saint*). Det tyska ordet *Karfreitag* tar fasta på den sorg som är förknippad med korsfästelsen (prefixet *kar-* betyder sorg i gammal tyska). Benämningen "långfredag" finns i olika versioner endast i de nordiska länderna.

Långfredagens bibeltexter följer händelserna på Golgata ända från korsfästelsen fram till Jesu död. Klockan 15 kan man fira minnet av Jesu dödsstund (se Andakt vid Jesu dödsstund i gudstjänstboken). Långfredagens kvällsgudstjänst har traditionellt ägnats åt Kristi begravning. Gud har helgat också vår egen grav till ett vilorum.

LITURGISK FÄRG: svart

PSALMFÖRSLAG

I	60	O huvud, blodigt, sårat
	74	Han på korset, han allena
	61	Guds rena lamm, oskyldig
Dps	68	Jesus, lär mig rätt betrakta
	67	Skåda, skåda nu här alla
	75	Vår Herre Kristus talat har
	70	När jag mot korset blickar fram
	86	De såg ej dig, blott timmermannens son

Bibeltexterna

Psaltarpsalm

Antifon

Min Gud, min Gud, varför har du
övergivit mig?

Matt. 27:46

Psalm

Men jag är en mask,
inte en människa,
hånad och föraktad av envar.
Alla som ser mig gör narr av mig,
de hånlar och skakar på huvudet:
"Han har överlämnat sig åt Herren,
nu får Herren gripa in
och rädda honom
– han är ju älskad av Herren."
Du hjälpte mig ut ur min moders liv,
du lät mig vila trygg vid
min moders bröst.
Från min födelsestund är mitt liv
i din hand,
alltsedan jag blev till har du varit
min Gud.
Dröj inte långt borta, jag är i nöd,
och ingen finns som hjälper mig.
Tjurar skockar sig runt mig,
jag är kringrädd av bestar
från Bashan.
De spärrar upp sina gap
som rovlystna, rytande lejon.
Jag rinner bort likt vatten som slås ut,
benen lossnar i min kropp,
mitt hjärta är som vax,
det smälter i mitt bröst.

Min mun är torr som en lerskärva,
tungan klibbar vid gommen.
Du lägger mig i gravens mull.
Hundar samlas runt mig,
jag omringas av en hord av våldsmän.
Händer och fötter är skrumpnade,
jag kan räkna varje ben i min kropp.
De står där och stirrar på mig,
de delar mina plagg emellan sig,
de kastar lott om mina kläder.
Men du, Herre, dröj inte långt borta,
du min styrka, skynda till min hjälp!
Ps. 22:7–20

Antifonen upprepas.

Psalmstrof

Lammet som blev slaktat är värdigt
att ta emot makten
och få rikedom och vishet och styrka
och ära och härlighet och lovsång.
Upp. 5:12

Första årgången

Första läsningen

Jes. 53

Vem av oss trodde på det vi hörde,
för vem var Herrens makt uppenbar?
Som en späd planta växte han upp
inför oss,
som ett rotskott ur torr mark.
Han hade inget ståtligt yttre
som drog våra blickar till sig,
inget utseende som tilltalade oss.
Han var föraktad och övergiven av alla,
en plågad man, van vid sjukdom,
en som man vänder sig bort ifrån.
Han var föraktad, utan värde i våra ögon.
Men det var våra sjukdomar han bar,
våra plågor han led,
när vi trodde att han blev straffad,
slagen av Gud, förnedrad.
Han blev pinad för våra brott,

sargad för våra synder,
han tuktades för att vi skulle helas,
hans sår gav oss bot.
Vi gick alla vilse som får,
var och en tog sin egen väg,
men Herren lät vår skuld drabba honom.
Han fann sig i lidandet,
han öppnade inte sin mun.
Han var som lammet som leds till slakt
eller tackan som är tyst när hon klipps,
han öppnade inte sin mun.
Han blev fångslad och dömd
och fördes bort,
men vem ägnade hans öde en tanke?
Han blev utestängd från de levandes land,
straffad för sitt folks brott.
Han fick sin grav bland de gudlösa,
fick vila bland ogärningsmän,
fastän han aldrig hade gjort något orätt,
aldrig tagit en lögn i sin mun.
Men Herren tog sig an den han sargat,
botade den som gjort sig till ett skuldoffer.
Han skall få ättlingar och ett långt liv,
och Herrens vilja skall förverkligas
genom honom.
När hans elände är över skall han se ljuset
och bli mättad av insikt.
Min tjänare, den rättfärdige,
ger rättfärdighet åt många
och bär deras skuld.
Jag skall ge honom hans andel
bland de stora,
låta honom dela byte med de mäktiga,
för att han var beredd att dö
och blev räknad som syndare,
när han bar de mångas skuld
och bad för syndarna.

Andra läsningen

Hebr. 5:7–10

Under sitt liv på jorden uppsände han med
höga rop och tårar enträgna böner till den
som kunde rädda honom från döden, och
han blev bönhörd därför att han böjde sig
under Guds vilja. Fast han var son lärde

han sig lyda genom att lida, och när han hade fullkomnats blev han för alla som lyder honom den som bringar evig frälsning, av Gud kallad överstepräst, en sådan som Melkisedek.

Evangelium

Luk. 23:32-46

De förde också ut två förbrytare för att avrätta dem tillsammans med honom. När soldaterna kom till den plats som kallas Skallen korsfäste de honom och förbrytarna, den ene till höger och den andre till vänster. Jesus sade: "Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör." De delade upp hans kläder och kastade lott om dem. Folket stod där och såg på. Rådsmedlemmarna hånade honom och sade: "Andra har han hjälpt, nu får han hjälpa sig själv, om han är Guds Messias, den utvalde." Också soldaterna gjorde narr av honom. De gick fram och räckte honom surt vin och sade: "Om du är judarnas kung, så hjälp dig själv." Det fanns också ett anslag ovanför honom: Det här är judarnas konung.

Den ene av förbrytarna som hängde där smädade honom och sade: "Är inte du Messias? Hjälp då dig själv och oss." Men då tillrättavisade honom den andre: "Är du inte ens rädd för Gud, du som har fått samma straff? Vi har dömts med rätta, vi får vad vi har förtjänat. Men han har inte gjort något ont." Och han sade: "Jesus, tänk på mig när du kommer med ditt rike." Jesus svarade: "Sannerligen, redan i dag skall du vara med mig i paradiset."

Det var nu kring sju timmen. Då blev det mörkt över hela jorden ända till nionde timmen, det var solen som förmörkades. Förhänget i templet brast mitt itu. Och Jesus ropade med hög röst: "Fader, i dina händer lämnar jag min ande." När han sagt detta slutade han att andas.

Andra årgången

Första läsningen

Jes. 53
(se första årgången)

Andra läsningen

Hebr. 5:7-10
(se första årgången)

eller

Gal. 6:14

Men jag vill aldrig någonsin berömma mig av annat än vår herre Jesu Kristi kors, genom vilket världen är korsfäst och död för mig och jag för världen.

Evangelium

Joh. 19:16-30

Soldaterna tog Jesus med sig. Han bar själv sitt kors ut till den plats som kallas Skallen, på hebreiska Golgota. Där korsfäste de honom tillsammans med två andra, en på var sida med Jesus i mitten. Pilatus hade också låtit skriva ett anslag som sattes upp på korset, och där stod: Jesus från Nasaret, judarnas konung. Detta lästes av många judar, eftersom platsen där Jesus korsfästes låg strax utanför staden, och texten var på hebreiska, latin och grekiska. Men judarnas överstepräster sade till Pilatus: "Skriv inte: Judarnas konung, utan vad han själv har sagt: Jag är judarnas konung." Pilatus svarade: "Vad jag har skrivit, det har jag skrivit."

Soldaterna som hade korsfäst Jesus tog hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en på varje soldat. De tog också långskjortan, men den hade inga sömmar utan var vävd i ett enda stycke. De sade därför till varandra: "Vi skär inte sönder den utan

kastar lott om vem som skall ha den.” Ty skriftordet skulle uppfyllas: *De delade upp mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad.*

Det var vad soldaterna gjorde. Men vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var gift med Klopas och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade sade han till sin mor: ”Kvinna, där är din son.” Sedan sade han till lärjungen: ”Där är din mor.” Från den stunden hade hon sitt hem hos lärjungen. Jesus visste att nu var allt fullbordat, och för att skriftordet skulle uppfyllas sade han: ”Jag är törstig.” Där stod ett kärl som var fyllt med surt vin. De satte därför en svamp som doppats i det sura vinet på en isopstjälk och förde den till hans mun. När Jesus hade fått det sura vinet, sade han: ”Det är fullbordat.” Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande.

Tredje årgången

Första läsningen

Jes. 53
(se första årgången)

Andra läsningen

Hebr. 5:7–10
(se första årgången)

eller

Hebr. 10:12–20

Men Jesus frambar ett enda syndoffer för alla tider och har satt sig på Guds högra sida. Där väntar han nu på att hans fiender skall läggas som en pall under hans fötter. Ty med ett enda offer har han för all framtid fullkomnat dem som blir helgade.

Om detta vittnar också den heliga anden för oss. Först heter det: *Detta är det för-*

bund som jag skall sluta med dem i kommande dagar, säger Herren. Jag skall lägga mina lagar i deras hjärtan och inrista dem i deras sinnen. Och sedan: Deras synder och överträdelser skall jag aldrig mer komma ihåg. Men där synderna är förlättna behövs inte mer något syndoffer.

Så kan vi då, mina bröder, tack vare Jesu blod frimodigt gå in i helgedomen på den nya och levande väg genom förhänget – hans kropp – som han har invigt åt oss.

Evangelium

Matt. 27:33–54

När soldaterna kom till ett ställe som kallas Golgota, vilket betyder Skallen, gav de Jesus vin att dricka, blandat med galla. Han smakade på det men ville inte dricka. När de hade korsfäst honom delade de upp hans kläder genom att kasta lott om dem, och sedan slog de sig ner där och vaktade honom. Ovanför hans huvud hade de satt upp anklagelsen mot honom som löd: Detta är Jesus, judarnas konung.

Samtidigt med honom korsfästes två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade: ”Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar – hjälp dig själv nu, om du är Guds son, och stig ner från korset.” Översteprästerna, de skriftlärdade och de äldste gjorde också narr av honom och sade: ”Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han är Israels kung, nu får han stiga ner från korset, så skall vi tro på honom. *Han har satt sin lit till Gud. Nu får Gud rädda honom, om han bryr sig om honom.* Han har ju sagt att han är Guds son.” På samma sätt blev han skymfad av rövare som var korsfästa tillsammans med honom.

Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden, och det varade till nionde timmen. Vid nionde timmen ropade Jesus med

hög röst: "Eli, Eli, lema sabachtani?" (vilket betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?). Några som stod där hörde det och sade: "Han ropar på Elia." En av dem sprang genast bort och tog en svamp, fyllde den med surt vin och satte den på en käpp för att ge honom att dricka. Då sade de andra: "Låt oss se om Elia kommer och hjälper honom." Men Jesus ropade än en gång med hög röst och gav upp andan.

Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner, jorden skakade och klipporna rämnade, och gravarna öppnade sig. Många kroppar av avlidna heliga uppväcktes, och efter hans uppståndelse lämnade de sina gravar och gick in i den heliga staden och kunde ses av många. När officeren och de som bevakade Jesus tillsammans med honom såg jordbävningen och det andra som hände, greps de av stark fruktan och sade: "Den mannen måste ha varit Guds son."

Dagens bön

1.

Herre, vi tackar dig
för att ditt kors har rests mitt ibland oss.
Låt det vittna om din närvaro,
om kärleken som segrar genom att lida.
Låt oss bli stilla inför korset,
så att vi hör och tar emot dess budskap.
Dig vare ära i evighet.

2.

Allsmäktige evige Gud.
Du sände din Son att leva som människa
och att lida och dö för människornas skull.
Ge oss nåd att efterlikna honom
i ödmjukhet
och att minnas hans frälsande lidande.
Hjälp oss att leva i gemenskap med honom
och med honom få dela
uppståndelsens glädje.
Hör oss för din Sons Jesu Kristi skull.

3.

Herre, ditt kors restes mitt i vår värld.
Mitt i vår jordiska verklighet står det
vänt mot lidandet och ondskan.
Hjälp oss att bli stilla inför korset
nu när mörkret faller.
Låt korset vara ett hoppets tecken för oss,
Herre,
du som brann av kärlek
till alla människor.
Dig vare ära i evighet.